

מסורת הש"ס

(א) צ"ק[ב,ג], (ב) צ"ק פח: צ"מ לה: ז': לקמן קלט: כתובות ג פח: (א, ב) צ"ק, (ד) [שנת קלה. וס"ג].

תורה אור השלם

1 אך אם יום או יומים יעמוד לא יקם כי כספו דואג: שבות כא כא

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אילימא ב' אבא קשה לרשב"א. קשה לי דהיכן פסיקא להו דהתקמן הוי מוקי לה בשאר נכסים. דלמא ידע דמלשא בטל מנחם דלא מיייר בשאר נכסים אלא דהוי מוקי (בג' שדות ונכסי מלוג וזו) רק בג' שדות ומנחי מסבא ד"מ לג' שדות לענין ד"ר והסברא חידש לו דמדינא רבה דר ריה דע"כ בל למעט דגנימ לא אמרינן יד' ו'וע':

הגהות הב"ח

(א) בג' דהויא לה אינה: (ב) רשב"ש ד"ה ה"ג והא אמר מחמיר וכו' עברה ליה ואמאי: (ג) ד"ח ואנעית חילתא אממר אפילו כשמכרו:

מוסף רש"י

איש ואשה שמכרו בנכסי מלוגא. אפילו מכרו שניהם כאחד, לא עשו ולא כלום. שאט לא לה ולא לה ואם מת אחד מהם וכן השאיר מנולא מירי הלוקחות, ולא דמי לשותפין דעלמא, דהאם יס ליה חלק בסלי לטול מלי וכן לזה, אכל הלא סולן קטיין לה לגוף וסולן קטיין לו לפירות ולכל מיוחד לא לה ולא לה (ב"ב ק"ג, א) בארשא התקינו. כשהיה סנהדרין דאשא שגלמה וישנה שס סנהדרין גדולה, כדלמדין (ב"ב ק"ג, א) בני עשר מקטעת ביה"ח (דף ה' האשה שמכרה בנכסי מלוג. הקדן (כתובות ג) להיות הבעל אולכ פירות בחייה וגוף הקרקע יהיה ללוקח לשמחתה (ב"ב ק"ה) שאם ימות בעלה ויהי בן ואם תמות היא ויירשה בעל יפסידו, ועכ"פ מלוג קנין נכסים שבעל מצית איהו או שהנכסים קרקעות שלא נשמו ככתובתה ולא קיבל בעל עליו אחריות ואולי פירושאין בחייה חלקה מחייה מתח פרקונה וכן מוקמי מירי מלוג, שחולק ומתקין בעל, שאכלה הפירות ממלגת הדאש (רשב"ם לקמן ק"ה). ומתה. ועל יורש אותה דבר מורה (ב"ב ק"ג, א). הבעל מוציא מיד הלוקחות. גוף הקרקע, והכי מוקי לה בפרק האשה ככתובות (ע"ה) תקנת אושא בגובה של קרקע לאחר מיתה (ב"ב ק"ה) דשחיות רבנן בלוקח והוא לוקח ראשון (כתובות ג) דלע"ג דבעלמא קנין פירות לאו קנין הגוף דמי, בעל בנכסי אשמו אלוהיה רבנן לשעבודיה משום אינה והוי בלוקח ראשון (ב"ב ק"ה פח). המוכר את עבדו. עבד כענין, לאחר, ופסק עמו. המוכר עם הלוקח, עלמנת שמשמש עור שלשים יום (ב"ב ק"ג, א). הראשון ישנו בדיון יום או יומים. אם הסכימו בתוך שלשים יום הללו ולא מת תחת ידי אלא עמד יום או יומים חי אינו נכיר, דכתיב (שמות כג) אן אם יום או יומים וגו', אכל יום הכהו עתה שלשים יום הללו שהיה בבית ראשון, אינו בדיון יום או יומים, ונהרג עליו אפילו מת מחולי זה לטוף שלש שנים. דקנין פירות שהוא קנין לראשון כקנין הגוף דמי ולא דמי הא (ס"ח).

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

ואחס שיהד לה כנסותסה. לא נכתב בתוך השטר אלא לאחר נישואין ייחד לה אחת משדותיו ועשאה אפותיקי לגבות ממנה כתובתה ומיהו כל שדותיו משועבדים לה בתוך שטר הכתובה אלא על זה בוטחת יותר הואיל ויחדו לה בפני עדים: ה"ג **ואחס שהכניסה לו שום משלה**.

שדה שהכניסה לו מצית אציה ושמו אותו וכתבו שוויו בשטר הכתובה שקבלו עליו הבעל דמסים והן נכסי אאן צרול שאם פתחו פתחו לו ואם הותירו הותירו לו וזהו שכותבים ולא נדוניה דהנעלת ליה מצית אציה כך וכך ממון סך הכל קיבל עליו החתן כצק וכך דינרין וגס זה השדה משעבד לה עם שאר נכסיו של בעל אלא שעל זה בוטחת יותר בשעבודו הואיל ומצית אציה הכניסתו. ומג' שדות הללו אם חזר ולקח מן האשה מקחו בטל דאמרה נחת רוח עשיתי לבעלי. והמתוך עלמנו מפרש והולך לפיסי מירון שלו למעוטי מאי כלומר ולמעוטי מאי נקט ג' שדות הללו דהוי מקחו בטל ולא שדה אחרת אילימא למעוטי שאר נכסים וקרקעות של בעל המשועבדין לה דאם חזר ולקח מן האשה יהא מקחו קיים ולא תאמר נחת רוח הוזה לא לנכרה כו' כלומר אין משנה זו מדברת בשאר נכסים אלא בהנך ג' שדות דכיון דמשועבדין לה כל כך שהן מיוחדין לה ודאי לא גמרה ואקנייה אלא נחת רוח עשתה לבעלה אכל בשאר שדות שאין משועבדין לה כל כך שאין מיוחדים לה ודאי גמרה ואקנייה ולא מצית אמרה נחת רוח עשיתי לבעלי דבעלי: **דהויא לה אינה**. אם כל שכן. דמלגת אמרה נחת רוח עשיתי לבעלי: **דהויא לה אינה**. אם לא תמכור לו ללוקח מבעלה וכל שכן דהוי מקחו בטל ומטרורף האשה ממנו כתובתה כשתתגרש או ימות בעלה דאי לא כתבה ליה ללוקח אמר לה בעלה עיניך נחת בגירושין או במיתה וסבורה את לגבות כתובתך כשאמות או אגרשך ולכן אין את מנחת למכור מנכסי כלום אכל בהנך ג' שדות לא אמר לה בעל הכי דמאחר שיאחדם לה דין הוא שתערער במכירתן והלכך רבותא הוא דקאמר לא ננכרה האי דתני מקחו בטל לא מבעיא בשאר נכסים דמילתא דפשיטא היא דמלגת אמרה נחת רוח עשיתי לבעלי כדי שלא יאמר עיניך נחת בגירושין ובמיתה אלא אפי' בהנך ג' שדות דליכא למימר הכי אפי"ה מקחו בטל דכיון דמ"מ אינן שלה לגמרי כי אם של בעל מצית אמרה נחת רוח עשיתי לבעלי: **אלא ודאי למעוטי נכסי מלוג**. אמא רבה דר רב הונא דשלה הן אינה יגורה מבעלה ויכולה למחות לבעלה שלא ימכור ולא מלגת אמרה נחת רוח עשיתי לבעלי ומתני' נמי דקמני [ושל מצא] אין לאיש חוקה בנכסי אשמו הא ראהי ים בנכסי מלוג מיייר דכיון דהנכסים שלה לא מלגת אמרה נחת רוח עשיתי לבעלי: ה"ג **והא (י) אמימר כו'**. וקס"ד השתא דהכי קאמר איש שמכר ואחריו האשה לא עשו כלום דמלגת אמרה נחת רוח כו' וכל שכן אי זבנה לבעלה דנחת רוח עבדה ואמאי קדייקא מתניתין הא ראהי ים: ומשני **י איסמר דאמימר**. לא שמכרו שניהם ביחד אלא איש או אשה קאמר כגון היכא דצינן איהו לאחר ומית דאחיא איהי האשה ומפקא מן הלוקחות גוף הקרקע והפירות מכאן ואילך שבעל אין יכול למכור אלא הפירות שהן שלו

בחייו וגם הגוף אם תמות אשמו ויירשנה הוא אכל אם ימות הוא לגבי הכי שאם ימות בחיי אשמו היא תקח נכסי מלוג שלה א"ג אם מכרה היא גוף הקרקע בלא פירות שהרי הפירות של בעל הן תחת פרקונה ואח"כ מתה לא עשתה ולא כלום ולא נאמר מאחר שמתה אין לבעל עוד פירות שהרי לא יפדנה עוד וגם גוף הקרקע לא ירש מאשמו אע"פ שהבעל יורש את אשמו שהרי מכרה גוף הקרקע בחייה אי אפשר לומר כן אלא אחי בעל ומפיק כמו שהתקינו באושא כשהיתה סנהדרין לשם באתת מ"י גליות שגלתה סנהדרין כדליתא בראש השנה (דף נ"א). וכדנ' יוסי דר' חנינא כו': **הבעל מויליא מיד הלוקחות**. כדמפרש טעמא דצ"ק (דף ג). דאלמניהו רבנן לשעבודא דבעל משום אינה ועשאוהו לוקח ראשון. ומיהו להכי דאני מכירת האשה שאם ימות בעלה בחייה יטלם הלוקח: **אכל היכא דזבינו פרוייהו לעלמא**. הוא מכר את הפירות והיא מכרה את הגוף: **א"ג זבנה איחי לידידיה**. לבעלה: **וזבינייהו זביני**. ולא מצית אמרה נחת רוח עשיתי לבעלי דשעלה לא עבדה נחת רוח דלא קפיד עליה בעל. והלכך שפיר קדייקא מתני' הא ראהי ים שאם יש לו שטר או עדים שמכרה לו אשמו נכסי מלוג שלה היא האשה ואחור ולקח מן האשה וכ"ש היכא דמכרה היא לבעלה דלא הויא מכר ומיהו לא תקשי ממתניתין דדייקא דהוי מכר דאמימר דאמר כו' אלעזר וילין טעמא מקראי דדבר של שני שותפין שהגוף לזה והפירות לזה אין כח לשניהם למכור דלא זה קרוי בעליו ולא זה קרוי בעליו ומתני' דרבנן דפליגי עליה דר' אלעזר: **שימשאו**. למוכר: **הראשון**. אם הכהו ומת לטוף שני ימים מחמת הכאה זו: **ישנו בדיון יום או יומים**. יעמד לא יוקם (שמות כג) ופטור דאילו מכה לישראל חבירו אם מחמת מכה זו מת אפילו לטוף שנה נהרג כדנפקא לן מונוקה המכה [שם] מלמד שחובשים אותו כו' (פאהדין דף ע"ה): **מפני שהוא פסיוו**. עדיין כל ל' יום וכתיב ומת תחת ידו (שמות שס) ותחת קרינא ביה אכל השני הלוקח אינו בדיון יום או יומים אם הכהו ומת אלא הורגין אותו דעבד כעניי כבר ישראל הוה לכל דבריו דממר לזה מאשה [ומגינה ד:]. **קסבר**. דבי מאיר קנין פירות דהיינו שמשם דעבד כל שלשים יום: **קנינו הוא דמי**. כלומר כליו קנה גופו ואותו שאין לו פירות אין קנין הגוף שיש לו בעבד כלום דאין גופו עומד אלא לפירותיו והלכך ראשון קרוי אדון: **רבי יהודה**. דייק סיפיה דקרא לא יוקם כי כספו הוא למי שהוא קניו לגופו הוי עבד: שניהם

אילימא למעוטי שאר נכסים.

בגי הוראה למכור בנכסי אחיו פ"ה דהא דתנן דהניזקין (גיטין דף נ"ה): לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל הא אוקמינן בג' שדות והקשה ה"ר שמואל דכ"ש בשאר נכסים איירי כדמשמע הכא לכן נראה לר"י לפרש

ואחת שיהוד לה בכתובתה ואחת שהכניסה לו שום משלה למעוטי מאי אילימא למעוטי שאר נכסים כל שכן דהויא (ב) ליה איבה דאמר לה עיניך נתת בגירושין ובמיתה אלא למעוטי נכסי מלוג האמר (ב) אמימר *איש ואשה שמכרו בנכסי מלוג לא עשו ולא כלום כי איתמר דאמימר דהיכא דובין איהו ומית אתיא איהי ומפקא א"ג זבנה איהי ומתה אתא איהו ומפיק בתקנתא דרבנן וכדנ' יוסי בר חנינא (ג) דאמר רבי יוסי בר חנינא באושא התקינו *האשה שמכרה בנכסי מלוג ומתה הבעל מוציא מיד הלוקחות אבל *היכא דזבינו תרוייהו לעלמא ה"א"ג זבנה איהי לדידיה זבינה זביני ואיבעית אימא אמימר דאמר כו' אלעזר דחניא (ג) המוכר את עבדו ופסק עמו שישמשנו שלשים יום ר' מאיר אומר הראשון ישנו בדיון י"ום או יומים מפני שהוא תחתיו והשני אינו בדיון יום או יומים מפני שאינו תחתיו קסבר (ז) קנין פירות בקנין הגוף דמי ר' יהודה אומר השני ישנו בדיון יום או יומים מפני שהוא כספו הראשון אינו בדיון יום או יומים שאינו כספו קסבר קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי ר' יוסי אומר שניהם

ישננו בדיון יום או יומים. אין להקשות השתא בעמידת יום לא יוקם כ"ש ציומים דרש"י פי' בפרשת ואלה המשפטים איזהו יום שהוא כיומים הוי אומר מעת לעת: **קסבר קנין פירות בקנין הגוף דמי**. דאי משום דדריש תחתיו ה"ג כתיב כספו ומנא ליה דתחתיו דוקא טפי מכספו אלא משום דסבירא ליה קנין פירות כקנין הגוף דמי וא"ת א"כ הוה ליה למימר שניהם אינן בדיון יום או יומים כדלשכתון בהסובל (צ"ק דף ע"א וסס) דתני חדא עבדי מלוג יוצאין בשן ועינן לאשה אכל לא לאיש ותניא אידך לא לאיש ולא לאשה ומסיק דכ"ע לית להו תקנת אושא ובקנין פירות כקנין הגוף דמי קמיפלגי מר סבר כקנין הגוף דמי ומר סבר לאו כקנין הגוף דמי אלתא או דחשבי קנין פירות כקנין הגוף דמי לא מהני שיא לאיש אלא לענין שלא יא לאשה ור"י דר צרוך ל"ג ובקנין פירות כקנין הגוף דמי קמיפלגי אלא ה"ג דכ"ע לית להו תקנה ובפלוגתא דהני תנאי כו' והא דקמיני לאשה אכל לא לאיש כו' יהודה וההיא דקמני לא לאיש ולא לאשה כו' אלעזר דאמר שניהם אינן בדיון יום או יומים (י) ואפילו שניהם יחד אין יכולין לשחרר (י) ומשום הכי לית להו תקנת אושא דלני' אלעזר אין מכירתו כלום הלכך לא שייך לרי' אלעזר תקנת אושא דתקנו שהבעל מויליא מיד הלוקחות ולדידיה אין כאן מכירה כלל ויש לתרץ דחזק גירסת הספרים דהתם סבירא הוא שלא יועיל קנין פירות להיות כקנין הגוף אלא לענין שלא יא בשן ועינן לאשה אכל לענין שיאל לאיש לא דלחא לזא אלים להפקיע קנין פירותיו את קנין גוף דאשה שיאלו לו לחרות (י) אי נמי דלא דמי קנין פירות דבעל שלא היה

היא תיעול נכסי מלוג שלה הלכך האיש שמכר לא עשה ולא כלום תחת פרקונה ואח"כ מתה לא עשתה ולא כלום ולא נאמר מאחר שמתה אין לבעל עוד פירות שהרי לא יפדנה עוד וגם גוף הקרקע לא ירש מאשמו אע"פ שהבעל יורש את אשמו שהרי מכרה גוף הקרקע בחייה אי אפשר לומר כן אלא אחי בעל ומפיק כמו שהתקינו באושא כשהיתה סנהדרין לשם באתת מ"י גליות שגלתה סנהדרין כדליתא בראש השנה (דף נ"א). וכדנ' יוסי דר' חנינא כו': **הבעל מויליא מיד הלוקחות**. כדמפרש טעמא דצ"ק (דף ג). דאלמניהו רבנן לשעבודא דבעל משום אינה ועשאוהו לוקח ראשון. ומיהו להכי דאני מכירת האשה שאם ימות בעלה בחייה יטלם הלוקח: **אכל היכא דזבינו פרוייהו לעלמא**. הוא מכר את הפירות והיא מכרה את הגוף: **א"ג זבנה איחי לידידיה**. לבעלה: **וזבינייהו זביני**. ולא מצית אמרה נחת רוח עשיתי לבעלי דשעלה לא עבדה נחת רוח דלא קפיד עליה בעל. והלכך שפיר קדייקא מתני' הא ראהי ים שאם יש לו שטר או עדים שמכרה לו אשמו נכסי מלוג שלה היא האשה ואחור ולקח מן האשה וכ"ש היכא דמכרה היא לבעלה דלא הויא מכר ומיהו לא תקשי ממתניתין דדייקא דהוי מכר דאמימר דאמר כו' אלעזר וילין טעמא מקראי דדבר של שני שותפין שהגוף לזה והפירות לזה אין כח לשניהם למכור דלא זה קרוי בעליו ולא זה קרוי בעליו ומתני' דרבנן דפליגי עליה דר' אלעזר: **שימשאו**. למוכר: **הראשון**. אם הכהו ומת לטוף שני ימים מחמת הכאה זו: **ישנו בדיון יום או יומים**. יעמד לא יוקם (שמות כג) ופטור דאילו מכה לישראל חבירו אם מחמת מכה זו מת אפילו לטוף שנה נהרג כדנפקא לן מונוקה המכה [שם] מלמד שחובשים אותו כו' (פאהדין דף ע"ה): **מפני שהוא פסיוו**. עדיין כל ל' יום וכתיב ומת תחת ידו (שמות שס) ותחת קרינא ביה אכל השני הלוקח אינו בדיון יום או יומים אם הכהו ומת אלא הורגין אותו דעבד כעניי כבר ישראל הוה לכל דבריו דממר לזה מאשה [ומגינה ד:]. **קסבר**. דבי מאיר קנין פירות דהיינו שמשם דעבד כל שלשים יום: **קנינו הוא דמי**. כלומר כליו קנה גופו ואותו שאין לו פירות אין קנין הגוף שיש לו בעבד כלום דאין גופו עומד אלא לפירותיו והלכך ראשון קרוי אדון: **רבי יהודה**. דייק סיפיה דקרא לא יוקם כי כספו הוא למי שהוא קניו לגופו הוי עבד: שניהם

ג.

עין מושפט נר מצוה

קצב א ב מיי פ"ב מהל' אשמו ה' טו טז ופסק מכרן קיים סמך עינן ממ טו"ע אה"ע סי' ז פט"י י ופט"י טז: קצב ג מיי שם הל' ז טו"ע"ע שם ס"ט:

קצו ד שם פט"י טז: קצו ה מיי שם הל' ז ופ"ד מהל' טוען הלכה א סמך שם וסי' א טו"ע"ע שם וטו"ע ח"מ סי' קנא ספקי א:

מוסף תוספות

א. אבל זמן שריא תחתיו אינה יכולה לבעל המכר והמתנה בשביל שבכוד כתובתה. מוס' הד"ש ממוות פל. ב. וכן כתב רש"י דיל בפירושי פירקין מי שהיה נשוי (ובמות צה). ר"ן ושי"ש בעטס הדנ. ג. אבל מ"מ מחני' באותן שלש שדות בלבד הוא שמקחו בטל מיד כפשטא דמתני', והנך לכשתבא לגבות כתובתה מהם, דלאו בעל דברים ולקחות היא בעשיה, [אכל] הוא עצמו מוציא מיד הלוקחות כמי שמוכר דבר שאינו שלו. רמב"ן. ד. ודל"מ נמי יוצא בשן ועין לאיש. מוס' צ"ק ג. ה. דרדוש [גבי דין יום או יומים] כספו המיוחד לו ה"ז עבד המיוחד לו, ועבד מלוג אין מיוחד לזהו שהוא תחתיו ויש לו לזהו גוף ואין זה קרוי בעלים ואפי' שניהם יחד אינם יכולים למכור וכמו את בניו שניהם, אינו יוצא ולפירכא אפי' הוציאה האשה את עינו והאיש הפיל את שינו או אפי' הוציאו את עינו או הפילו את שינו שניהם, אינו יוצא לזה. כשכ"ל צ"ק ג. ו. דאין להו כח לשחרר קנין הגוף של אשה, אבל בדיון יום או יומים שהוא תחתיו ויש לו כח לשחרר לעשות מלאכתו סבירא הוא שיהא בדיון יום או יומים מאחר דקנין פירות כקנין הגוף דמי. מוס' שם.

רבינו גרשום

אילימא למעוטי שאר נכסים דידה כל כסן. הוא דפקחו בטל מבעיית למימר נחת רוח עשיתי לבעלי דאי לא שבקתיה למבחן ליה מנסיה מיד הויא ליה לבעלי איבה כדל' דאמר לי להכי את מקנטת אותי שאין את מנחת לי למכור כלום כדי שאגרשך ותטול כתובתך מהן או גרדינן שאמות בחיין כדי שתטול כתובה מהן ולהכי לא מחזירי ומכור בטל: אלא למעוטי נכסי מלוג. שאם מכרן הבעל בפניה ושותק מקחו קיים דאין יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי משום הואיל הדגון שלה ולא של בעל אחריו לה למחורי: והאמר אמימר איש או אשה שמכרו נכסי מלוג לא עשו ולא כלום: דאמר כו' אלעזר: ופסק עמו. המוכר ללוקח: ראשון ישנו בדיון יום או יומים. שאם הכהו ומת לאחר יום או יומים לא יוקם: שני. אם הכהו בתוך אותן ל' יום אע"פ שמת לאחר יום או יומים הירג קנין פירות שיש לו בעבודתו (ג) קמייר: וקסבר כעניי (ג) להכי ראשון ישנו בדיון יום או יומים משום דסבירא ליה קנין פירות שיש לו בעבודתו יום (דהיינו) כקנין הגוף דמי מה קנין הגוף כשהוא עבדו לגמרי וחבל בו ורישנו